

การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย  
ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง)  
สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร  
จังหวัดอุบลราชธานี

นภา อรุณศรี  
รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง)

**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) และพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 161 คน และกลุ่มเป้าหมายประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 รวมจำนวน 39 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบสอบถามความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี สังกเคราะห์ได้ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 ข้อ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 25 ข้อ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 3 ข้อ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 34 ข้อ มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

**คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วม, การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

## บทนำ

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย นับเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทั้งปวงทั้งการพัฒนาของเซลล์สมอง การพัฒนาคุณลักษณะให้มีความรู้ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาตนเองและ การควบคุมอารมณ์ การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 7-9) และต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้เน้นย้ำการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาที่จะต้องยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งในหมวดที่ 1 บททั่วไป มาตรา 9 (6) ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ พร้อมทั้งให้ได้รับการจัดการศึกษาที่มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2553 : 2)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เป็นการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูและกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและ ความแตกต่างระหว่างบุคคลภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ พร้อมทั้งมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง รวมถึงได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและยังสามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิต พร้อมทั้งปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : 4)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การรับผลประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความหลากหลาย ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม คือ การที่

โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล การรับผลประโยชน์ด้านการพัฒนาบุตรหลาน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้อง เห็นความสำคัญและมีความเข้าใจในพื้นฐานการมีส่วนร่วม เพื่อนำศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (พิมพ์พิชฌัญชู สุภายอง, 2563 : 10) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดและเป็นส่วน สำคัญที่จะกำหนดอนาคตของบุตรหลานของตัวเอง และร่วมกันพัฒนาการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้น การจัดการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนเพียงอย่างเดียวที่จะจัดการศึกษาให้กับบุตรหลาน ของท่าน แต่โรงเรียนเปรียบเสมือนตัวเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาการจัดการศึกษาของบุตรหลานร่วมกัน พร้อมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริม ด้านการจัดการ เรียนการสอนตามหลักสูตร การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จึงเป็นสิ่งจำเป็น อย่างมาก และเมื่อโรงเรียนให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง จนได้รับความนับถือและไว้วางใจจาก ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนยังจะได้รับการสนับสนุนจาก ผู้ปกครองในทุกอย่างและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี (บุญณภัทร เตือนกลาง, 2552 : 24)

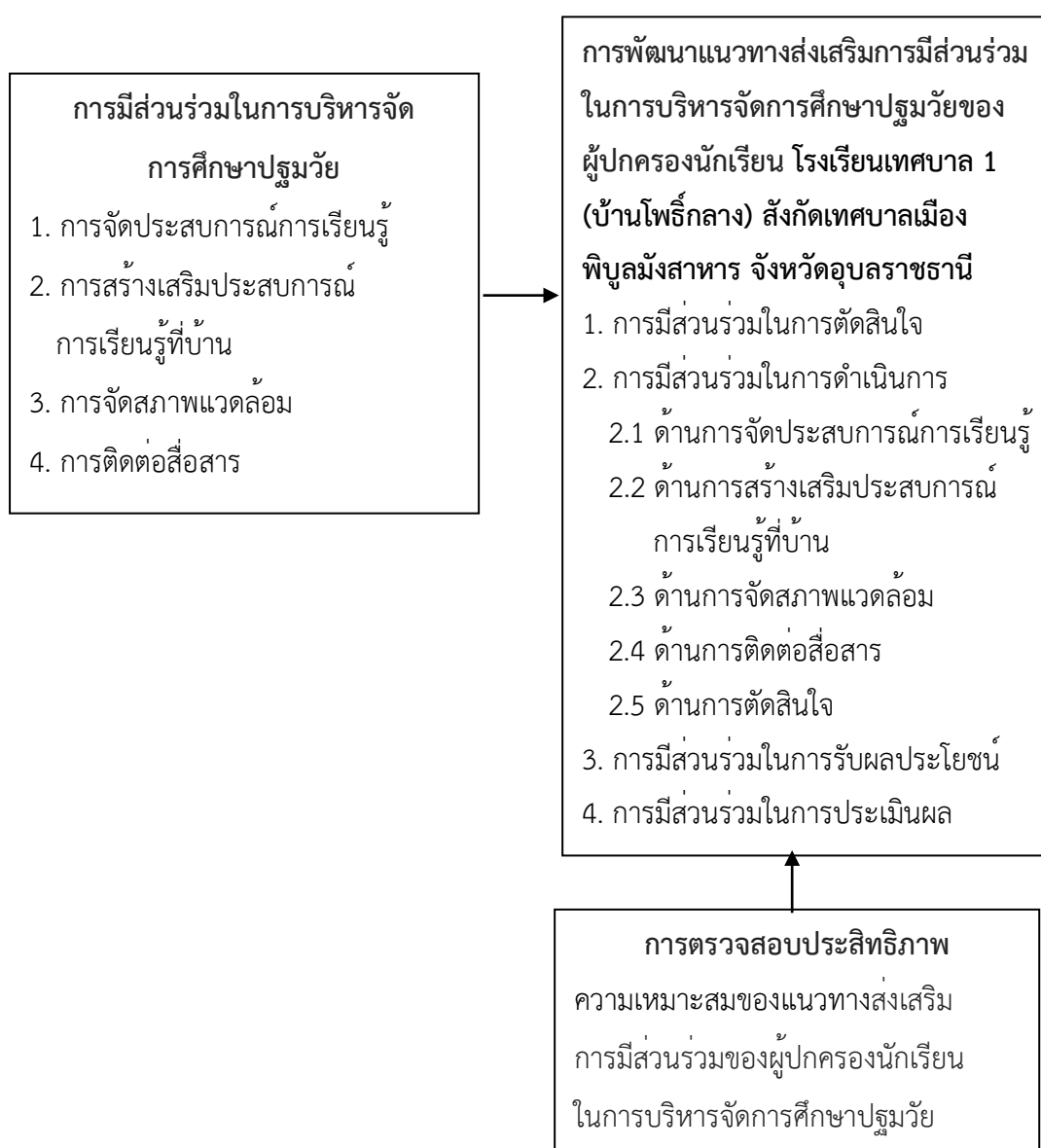
โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยตามขอบข่ายภารกิจงานตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติ ชุมชนและครอบครัวเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งจากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการแสดงความคิดเห็น ในการพัฒนาโรงเรียนมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองยังไม่ ชัดเจน เข้าถึงได้ยาก รวมถึงผู้ปกครองบางส่วนไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาใน ระดับการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนจึงให้ความสำคัญของการร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัย ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมือง พิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ บริหารจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งการสร้างคุณภาพของเด็ก สร้างความเชื่อมั่น ความ ไว้วางใจ แก่ผู้ปกครอง เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ชุมชนและผู้ปกครองมีบทบาท สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการของสถานศึกษาเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และเป็น ประโยชน์แก่การพัฒนาหน่วยงานในอนาคต

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

### กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

## วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 283 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 161 คน ได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน และนำมาเทียบบัญญัติไตรยางค์แต่ละห้องเรียน จากนั้นใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบระบบเส้นตรง (วนิดา วาตีเจริญ และคณะ, 2560 : 176-178)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการตัดสินใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกัน (IOC) อยู่ในช่วง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.96

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เชิญครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ของโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) แต่ละชั้นมาอธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถามของผู้ปกครองนักเรียน
3. ครูประจำชั้นแต่ละชั้นเรียนจะแจกแบบสอบถามให้กับผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่มารับนักเรียน
4. ผู้ปกครองนักเรียนนำแบบสอบถามมาคืน หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์
5. เก็บแบบสอบถามตามชั้นเรียน ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามออกไป 161 ชุด และได้กลับคืนมา 161 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

## ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาร จังหวัดอุบลราชธานี

### กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะบุคลากรโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาร จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน (ไม่รวมผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการ) รวมจำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะผู้ปกครองที่เป็นผู้แทนแต่ละห้องเรียน ห้องเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 9 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** แบบสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อจัดทำแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาร จังหวัดอุบลราชธานี กำหนดประเด็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ 1) จุดเด่นของโรงเรียน/ ปัจจัยสนับสนุน 2) จุดที่ควรพัฒนา/ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค 3) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการตัดสินใจ

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และขอความอนุเคราะห์โรงเรียนเชิญกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสรุปผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในประเด็นที่กำหนด

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการตัดสินใจ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือทุกวัน ช่วยสอนการบ้านแก่เด็กและทำงานที่ครูมอบหมาย และพาเด็กไปเที่ยวในสถานที่ให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น วัด พิพิธภัณฑสถานสวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การดูแลสุขภาพอนามัย การจัดห้องเรียน ห้องน้ำ ต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีขนาดที่เหมาะสมกับเด็กและปลอดภัย

3) ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเด็ก มีการติดต่อสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียนและชุมชน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนชุมชน เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก หากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงการทำงานในลักษณะ 3 ประสาน คือ ประสานบ้าน ประสานโรงเรียน และประสานชุมชน โดยมุ่งเน้นการประสานคน ประสานงานและประสานประโยชน์แล้วการดำเนินงานก็จะประสบผลตามที่มุ่งหวัง

4) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัยและเพียงพอ แต่ไม่มีส่วนร่วมกำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพราะผู้ปกครองบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย และกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กอยู่ในชั้นเรียนมากกว่ากิจกรรมภายนอกห้องเรียน และผู้ปกครองมีความแตกต่างด้านอาชีพ จึงทำให้ผู้ปกครองมุ่งเน้นให้โรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาเด็กโดยตรง

5) ด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ปกครองมีโอกาสพิจารณากำหนดและเลือกแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีประสิทธิภาพ เช่น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นที่ปรึกษาในชั้นเรียน และเป็นกรรมการของโรงเรียน

**2. การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านโพธิ์กลาง) สังกัดเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้**

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การแต่งตั้งผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการในระดับปฐมวัย การจัดทำแผนการขับเคลื่อนอย่างมีส่วนร่วมในระดับปฐมวัย และการนำเสนอการจัดทำแผนเข้าสู่การประชุมของโรงเรียน ถึงแม้โรงเรียนจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีตัวแทนผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแล้วนั้น แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา ดังนั้นในการขับเคลื่อน จึงต้องอาศัยคณะกรรมการในระดับปฐมวัยที่เปรียบเสมือนอนุกรรมการ และกลุ่มตัวแทนของผู้ปกครองในระดับปฐมวัย และยังเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงพร้อมที่จะร่วมมืออย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของนิลมนิ พิทักษ์ (2551 : 88) กล่าวว่า การรวมคิดและร่วมกันประชุม เป็นการดำเนินการเพื่อค้นหา เสนอสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาของชุมชนโดยคนในชุมชน และร่วมกันตัดสินใจเป็นความเห็นชอบในการแก้ไขปัญหา และจัดทำแผนอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธัญย์ สุภาแสน (2563 : 88) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าโรงเรียนควรมีการสื่อสารกันกับผู้ปกครองมากขึ้น เพื่อความสะดวกรวดเร็ว มีการจัดประชุมฝึกอบรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน และจัดทำกิจกรรมอบรมครู บุคลากรในโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนให้รับทราบและมีความเข้าใจในนโยบายของโรงเรียน

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประกอบด้วย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการตัดสินใจ ซึ่งการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เป็นส่วนของการปฏิบัติงาน โรงเรียนจะต้องสร้างความตระหนักในการดำเนินการให้กับผู้ปกครองได้รับทราบ รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตัวเด็ก ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ดังที่นิลมนิ พิทักษ์ (2551: 88) กล่าวว่า การร่วมดำเนินการ เป็นการร่วมกันลงแรง ลงทุนในการปฏิบัติงาน การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นเจ้าภาพร่วมกัน การใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ที่มีคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ วิทยากรจากปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 : 219-222) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประกอบด้วย การส่งเสริมเด็กที่มีพัฒนาการครบทุกด้านให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดูแลเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นผลของการดำเนินการที่ส่งผลต่อเด็ก โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องมีส่วนที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และมีบทบาทดูแลเด็กในความดูแลของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนิลมนิ พิทักษ์



(2551 : 88) กล่าวว่า เป็นการแบ่งสับปันส่วนผลที่เกิดจากการร่วมกันกระทำ โดยร่วมกันกำหนดหรือวางระเบียบในการบริหารจัดการในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วย มีคณะกรรมการในระดับปฐมวัยทำหน้าที่ในการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของโรงเรียน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลในส่วนที่เกี่ยวข้อง และชี้แจงผลการประเมินจากการมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครองได้รับทราบ ดังที่พิณสุดา สิริรังศรี (2557 : 14-16) กล่าวว่า การร่วมติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินงานและหลังจากดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้เสียมีการติดตามและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกัน ในกิจกรรมการประเมินผล การเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์รัตน์ เกตุพงษ์พันธ์ (2561 : 85) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรให้มีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม และควรประเมินผลเพื่อประกาศเกียรติคุณผลงานดีเด่นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางกรอบนโยบายที่ชัดเจน มีการประชุมหารือร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อจัดให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และชี้แจงให้ครูในโรงเรียนได้รับทราบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ

1.2 โรงเรียนต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ชุมชน ในการมีส่วนร่วมอันจะเกิดผลดีต่อเด็กโดยตรง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ปกครอง

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาทั้งโรงเรียน รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่มีหลากหลายรูปแบบอย่างมีคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาปฐมวัย

### เอกสารอ้างอิง

- ฉันทย์ สุภาแสน. (2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัย  
โรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทรัตน์ เกตุพงษ์พันธ์. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ  
ปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.  
วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย  
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นิลมณี พิทักษ์. (2551). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง สิ่งแวดล้อม  
ลำน้ำปาว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัย  
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2(2), 144-151.
- บุญณภัทร เตือนกลาง. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน  
บานลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา  
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (2553). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 127 ตอนที่ 45ก.  
พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.  
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พิมพ์พิชฌัญชู สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร  
สถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตาบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้า  
หลวง จังหวัดเชียงราย. ปริญญาโทหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาคั่นคว่ำ  
อิสระ) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วนิดา วาตีเจริญ และคณะ. (2560). ระเบียบวิธีวิจัย จากแนวคิดทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :  
ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). แนวทางการจัดการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้.  
กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1980). Participations place in rural development:  
Seeking clarity through specificity. New York: World Developments.